

PROJEKTO "KRITINIO MĄSTYMO UGDYMAS SKAITANT IR RAŠANT" (KMUSR) SOCIOLOGINIS TYRIMAS

Tyrimą 1999 m. atliko sociologės Eglė Gražytė, Jolita Jankauskaitė, Kamilė Karpytė, Jolanta Piliponytė.

Sociologinis tyrimas buvo atliekamas siekiant ištirti KMUSR projekto veiklos efektyvumą ir tobulinimo perspektyvas, nustatyti įvairių grupių, dalyvavusių ir nedalyvavusių šiame projekte, nuostatas bei vertinimus projekto atžvilgiu.

Tyrimo metodai:

- Kiekybinis – tyrimai, paremti klausimynais
- Kokybinis – stebimos grupės ir stebėjimo metodai

Dalyviai:

Tyrimo dalyvavo projekto "pirmosios" ir "antrosios" kartos mokytojai, mokiniai bei studentai. Tyrimą sudaro trys dalys:

1. KMUSR seminarų mokytojams efektyvumo tyrimas
2. Vilniaus S.Daukanto vidurinės mokyklos atvejo tyrimas
3. Laisvai pasirenkamojo kreditinio kurso "Kritinio mąstymo ugdymas per visų dalykų pamokas" tyrimas Vilniaus pedagoginiame universitete

1. KMUSR seminarų efektyvumo tyrimas mokytojų darbo grupėse

Tyrimo objektas:

- Mokytojai, dėstytojai, doktorantai, mokytojai praktikantai, kurie dalyvavo KMUSR seminaruose ir lektoriai
- Mokytojai ir mokyklų administracijos atstovai iš Kauno Santaros vidurinės mokyklos, Karmėlavos B.Buračo vidurinės mokyklos, Molėtų gimnazijos, Šilutės I-osios gimnazijos bei kitų Šilutės rajono mokyklų, dalyvavusių KMUSR seminaruose

Tyrimo metodai:

- Kiekybinis – anketinė apklausa (apklausta 114 respondentų)
- Kokybinis – stebimos grupės metodas (dalyvavo 10 respondentų)

Pagrindinės išvados

- Pastebima projekto įtaka tiek asmeniniame-vidiniame, tiek bendruomeniniame-išoriniame lygmenyse;
- Kalbant apie asmeninį lygmenį, pastebėta, kad mokytojai įgijo pasitikėjimo savo jėgomis, noro toliau tobulinti savo darbo įgūdžius, daugiau mąstyti, diskutuoti ir argumentuoti;
- Aptariant pasikeitimus bendruomeniniame lygmenyje, reikia paminėti, kad mokytojai ėmė daugiau bendradarbiauti su kolegomis, dalintis patirtimi, taikyti naujus metodus pamokų metu;
- Labiausiai teigiami dalykai, atsiskleidę KMUSR seminarų metu – teorijos ir praktikos sintezė, naujos žinios apie pasiruošimą pamokoms ir jų vedimą, nauji metodai;
- Seminarų efektyvumą nulėmė dėstomų metodų pritaikomumas ir naudingumas, gerai pasiruošę lektoriai bei pamokų stebėjimas;
- Siekiant padidinti seminarų efektyvumą, buvo pasiūlyta vesti seminarus atskiroms amžiaus grupėms, kad dėstoma medžiaga būtų lengvai suprantama tiek jaunesniems, tiek vyresniems mokytojams; taip pat pasigesta tikslesnių nurodymų, kaip pritaikyti gautą informaciją konkrečioje pamokoje.

2. KMUSR efektyvumo tyrimas S.Daukanto vidurinėje mokykloje (atvejo tyrimas)

Tyrimo objektas – S.Daukanto vidurinės mokyklos mokytojai ir mokiniai:

- Mokytojai dalyvavę/nedalyvavę KMUSR projekto seminaruose
- Mokiniai mokęsi/nesimokę pagal KMUSR projekto metodus

Tyrimo metodas – kokybinis – stebimos grupės metodas (moksleivių diskusijų ir darbo su tekstu stebėjimas)

Tyrimo tikslas:

- Ištirti mokytojų dalyvavimo projekto seminaruose efektyvumą
- Ištirti mokymo pagal KMUSR projekto metodus efektyvumą

Pagrindinės išvados:

- Teorinės žinios, įgytos KMUSR projekto seminaruose, buvo lanksčiai pritaikytos praktikoje;
- Per du projekto įgyvendinimo metus mokykloje neįvyko jokių radikalių pasikeitimų, tačiau įvykę nedideli pokyčiai yra svarbūs asmeniniame ir bendruomeniniame lygmenyse: daugiau dėmesio skiriama mokytojo ir mokinio bendravimui bei mokinio asmenybės ugdymui, saugios atmosferos klasėje sukūrimui; mokiniai drąsiau ėmė reikšti savo nuomonę, aktyviau bendrauti, mokytis dirbti bendram tikslui, bendradarbiauti, rodyti didesnę iniciatyvą mokytis, aktyviau mąstyti;
- Mokinių, mokytojų pagal KMUSR metodus, diskusijos ir darbas su tekstu labai skyrėsi nuo tų, kurie nebuvo mokytis pagal šiuos metodus.

3. KMUSR efektyvumo tyrimas Vilniaus pedagoginiame universitete**Tyrimo objektas ir metodai**

- Klausimynais apklausti 45 ketvirto kurso matematikos-informatikos specialybės studentai, kurie klausė laisvai pasirenkamąjį KMUSR kreditinį kursą 1999 m. rudens semestro metu
- Stebimoje grupėje apklausti 9 studentai, dalyvavę vasaros stovykloje 1999 m. liepos mėnesį Marcinkonyse

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti studentų nuomonę apie šį kursą bei jame pateiktą žinių pritaikymo galimybes

Pagrindinės išvados:

- KMUSR kursą studentai įvertino labai teigiamai. Kurso metu pateikta informacija tiesiogiai įtakojo studentus, o naujos žinios įvairiausiais būdais buvo pritaikytos įvairiose sferose: studijose, pedagoginėje praktikoje, dirbant mokykloje ar tobulinat save;
- Tie, kurie nepritaikė kritinio mąstymo žinių buvo pasyviai nusiteikę šiuo atžvilgiu arba įgijo priešišką nuostatą po pirmų nepasisekusių bandymų pritaikyti;
- Kurso metu įgytos žinios įtakojo kokybinius pasikeitimus tarpasmeninėse diskusijose, požiūrio į studijas pakitimus, studentai gebėjo geriau pasirinkti svarbius ir naudingus dalykus;
- Studentai pažymėjo, kad KMUSR kursas buvo naujas, įdomus, dėstytojai gerai pasiruošę ir neformaliai bendraujantys;
- Studentai pageidavo gauti kuo daugiau praktinių pavyzdžių ir informacijos, kaip gautą informaciją pritaikyti darbui mokykloje;
- Tolesnė KMUSR kurso sklaida tarp studentų yra perspektyvi.